

УДК 070.41:33](477)

Лілія Бурківська,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри документознавства
та інформаційної діяльності
ІФНТУНГ

Юлія Романишин,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри документознавства
та інформаційної діяльності
ІФНТУНГ

Економічна тематика в українському регіональному медіапросторі

У статті розглянуто один з елементів сучасного медіапростору — друкована преса. Охарактеризовано економічну інформацію, виокремлено її основні властивості та типові ознаки. Проаналізовано інформацію економічного характеру, висвітлену в публікаціях Івано-Франківської обласної громадсько-політичної газети "Галичина", за розділами економіки, територіальною та галузевою ознаками.

Ключові слова: газета, економічна журналістика, економічна інформація, преса, публікація.

Вступ. Важливою сферою життя людей є економіка, успішний розвиток якої становить запоруку могутності країни, добробуту її громадян і гарантію соціальної стабільності в суспільстві, а нестабільність, навпаки, призводить до її відставання в технологічному, науковому та суспільному аспектах.

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується різними факторами: від кризових явищ у діяльності підприємств, трансформаційних перетворень щодо розвитку соціально зорієнтованої ринкової економіки, введення інноваційних методів управління процесами (як виробничими, так і управлінськими) до професійної роботи з економічною інформацією, яка стала стратегічним чинником будь-якого виду діяльності й дає змогу правильно оцінити бізнес-середовище, мінімізувати ризики, віднайти нові способи вирішення завдань, створити конкурентні переваги, вона є основою прийняття управлінських рішень щодо функціонування та перспективного розвитку підприємства [4; 5].

Економічна наука України, починаючи з часу набуття державою незалежності, переживає період трансформації та становлення як окремої галузі знань із притаманними тільки українській економічній системі властивостями. Всі перетворення, які відбуваються у внутрішній та зовнішній економіці України, знаходять своє відображення в сучасному медіапросторі, елементами якого є засоби масової інформації: Інтернет, телебачення, радіо, преса тощо. Дослідженням історії, теорії та практики журналістики, основних засад журналістської майстерності займалися вітчизняні вчені, серед яких можна виокремити таких: В. Владимиров, В. Здоровага, І. Михайлин, А. Москаленко та інші. Відповідно до поділу суспільства на сфери діяльності дослідник С. Корконосенко виділяє економічну, політичну, технічну, духовну, військову, торгіву, наукову інформацію та інші, кожна з яких необхідна для нормального функціонування та розвитку суспільства [3, с. 70].

Журналістикознавець В. Ворошилов називає економічну інформацію (ЕІ) діловою, а економічну журналістику ототожнює із діловою пресою та виокремлює такі її найважливіші функції: аналіз головних подій у країні та їхній вплив на ділове життя; інформування про міжнародні економічні новини; аналіз соціальних проблем, пов'язаних зі змінами у сфері економіки; розповсюдження ділового досвіду; розши-

рення ділового кругозору; забезпечення аудиторії оперативною комерційною інформацією; аналіз впливу комерційної інформації на економіку; формування ідеології бізнесу [1]. Особливості економічної журналістики та ЕІ висвітлювали у своїх працях науковці Д. Шевчук [6] та Є. Ясин [7], а С. Щербина, Д. Боярчук, Б. Кушнірук на шпальтах українських центральних видань постійно знайомлять читачів з інформацією економічного характеру.

Сучасний етап розвитку економіки характеризується високими вимогами до інформації, яку споживають внутрішні та зовнішні користувачі. ЕІ є найважливішою складовою управлінської інформації на підприємстві. Над нею здійснюється чимало операцій, які за ознакою однорідності й цільових функцій об'єднані в інформаційні процедури (процеси). Їх можна згрупувати в п'ять етапів опрацювання інформації: збирання, передавання, зберігання, перетворення і споживання [4].

Сьогодні економічна інформація (її ще називають діловою, виробничою) як поняття, з одного боку, належить до категорії "інформація", а з іншого — тісно пов'язана з економікою та управлінням національним господарством. Вона відображає суспільно-економічні відносини і процеси за допомогою цифр, фактів, відомостей та інших матеріалів; це також сукупність відомостей про відносини і процеси, пов'язані з виробництвом, розподілом, обміном та споживанням матеріальних і нематеріальних благ [2]. ЕІ виникає у процесі виробничо-господарської діяльності й використовується для управління під час здійснення усіх функцій управління, відображає стан виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства в числовому вигляді через систему натуральних та вартісних показників [4].

Найважливішими властивостями економічної інформації є достовірність і повнота, цінність, актуальність, ясність та зрозумілість. Серед вимог до неї виділяють такі: достовірність, своєчасність, значимість, надійність, документальність, порівнянність і постійність, суттєвість, комплексність, консервативність, багаторазове використання, повнота й точність, висока швидкість збирання, опрацювання та передавання [4].

До особливостей економічної інформації належить те, що вона відображає діяльність підприємства через систему числових показників, має дискретну форму подання, може

бути вміщена на матеріальних носіях і зображується здебільшого в алфавітно-цифровому вигляді в десятковій системі числення, її доводиться тривалий час зберігати й нагромаджувати у великих обсягах, а також їй притаманні повторюваність і циклічність у процесах опрацювання [5].

Проаналізувавши джерела інформації [2; 4; 5; 7], можемо виокремити такі типові ознаки економічної інформації:

- стадія виникнення: первинна, вторинна, похідна;
- технологія опрацювання даних: вхідна, проміжна, вихідна;
- спосіб передавання: кур'єр, пошта, телефон, факс, сучасні канали зв'язку;
- ступінь стабільності: постійна, умовно-постійна, змінна;
- участь у реалізації функцій управління: фактична, планово-договірна, нормативно-розрахункова, довідкова;
- повнота охоплення явища: повна, часткова, надлишкова;
- період дії: разова, періодична, довгострокова;
- зміст: планово-облікова, фінансова, бухгалтерська, технологічна, адміністративна, довідкова тощо;
- рівень достовірності: достовірна, недостовірна.

Розглянемо економічну інформацію в контексті економічної журналістики, яка здійснює пошук, аналіз й подання інформації про економіку, що дає будь-якій людині змогу прийняти правильне рішення для захисту своїх матеріальних інтересів. Роль журналістів при цьому полягає в опрацюванні та поданні інформації для забезпечення ефективної взаємодії всіх учасників економічних процесів: держави, бізнесу (вітчизняного та іноземного) й населення. Для цього журналістам потрібно працювати в таких напрямках:

- відбирати, опрацьовувати й подавати населенню ЕІ, що акумулюється у спеціалізованих економічних виданнях та різноманітних довідниках, а також надходить із джерел поза межами країни (світова економіка);
- забезпечувати ефективний інформаційний обмін між населенням і бізнесом усіма можливими способами (новинна та аналітична журналістика, реклама);
- подавати населенню інформацію економічного характеру, яка формується науково-дослідними інститутами стратегічного розвитку і прогнозування, консалтинговими групами, агентствами та експертами.

Проте економічну тематику як складову українських регіональних друкованих мас-медіа недостатньо вивчали журналістознавці. Мета статті — проаналізувати інформацію економічного характеру, висвітлену в матеріалах Івано-Франківської обласної громадсько-політичної газети "Галичина".

Для характеристики видання, що виходить тричі на тиждень, використаємо зведену класифікацію, яка охоплює його найважливіші параметри, а саме: тип аудиторії (загальна), тематична чи галузева спеціалізація (загальноінформаційна), функціональна ознака (громадсько-політична), видавничі характеристики (періодичність — щотижнева, формат — А3, обсяг видання — 8 та 16 с., тираж — 91 000 пр.), масштаб (регіональна), профіль (масова орієнтація), легітимність (легітимна), якість та масовість (якісна).

Матеріалом для дослідження стали статті економічної тематики, опубліковані у ста сорока трьох випусках газети "Галичина" за 2010 рік (№ 3967—4162). Кожен поділений на певну кількість рубрик, серед яких постійними є такі: "Час галицький", "Факти і коментарі", "Постскриптум", "Телегаличина". Часто повторюються ще й інші рубрики: "Наш час" (53 номери), "Суспільство" (50 номерів), "Читач" (34 номери), "Вітальня "Галичини" (28 номерів), "Культура" (24 номери), "Економіка" (23 номери), "Галицький кур'єр" (22 номери) та інші.

Найбільша кількість економічних публікацій (рис. 1) міститься в рубриці "Факти і коментарі" (25,87%), трохи менше — "Час галицький" (24,88%), і лише 19,4% всіх економічних статей опубліковано в розділі "Економіка". Рубрики "Суспільство" й "Наш час" містять 6,97% та 5,97% економічних публікацій. Близько 5% з них розміщено на титульній сторінці, а в рубриках "У фокусі" та "Акценти" опубліковано відповідно 2,94% і 2,47% усіх економічних статей. Інші (6,5%) розміщені в різних тематичних рубриках цього видання.

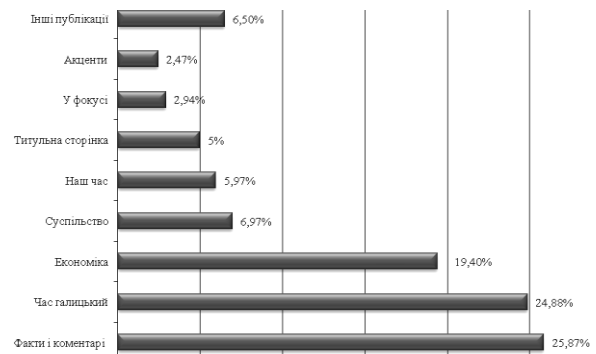

Рис. 1. Кількісна характеристика публікацій економічної тематики в рубриках газети

Загальна кількість публікацій економічної тематики — 199 статей, авторами більшості є Микола Петричук (27,64%) та Ігор Лазоричин (20,6%), а також Василь Мороз, який написав більше 13,07% статей. Значну частину публікацій підготували такі журналісти: Іван Зеленюк (7,04%), Іван Гаврилович (4,52%), Василь Дорошенко (3,02%), Олесь Павленко (3%) та інші (21,11%).

Аналізуючи публікації з погляду їхнього ділення за розділами економіки (рис. 2), можна констатувати, що 52,76% з них — це статті з актуальних питань мікроекономіки, у 31,66% публікацій порушено проблеми макроекономічного рівня та 15,08% становить інформація з питань регіональної економіки (мезоекономіки).

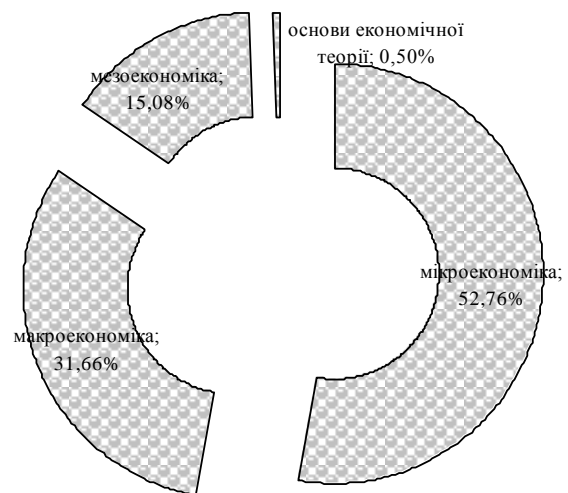

Рис. 2. Кількісна характеристика економічних публікацій за розділами економіки

Взявши за основу територіальну ознаку, всі економічні статті можна розділити на дві групи: ті, що висвітлюють питання економіки України загалом (26,96%), та присвячені регіональним економічним проблемам (73,04%). Проте такий поділ є дещо умовним, оскільки будь-які зміни в економічному житті держави певним чином впливають на життя регіонів.

У "Галичині" (за аналізований період) уміщено усього 56 публікацій, де аналізуються регіональні економічні проблеми, у половині — Рожнятівського (26,79%) та Калуського (23,21%) районів, трохи менше — Городенківського (14,29%). Інші десять районів області представлені у виданні невеликою кількістю статей економічної тематики (35,71%).

Беручи до уваги галузеву ознаку, всі економічні статті можна класифікувати відповідно до галузей господарства та міжгалузевих комплексів. Тому розглянемо публікації, в яких висвітлено економічні комплекси Івано-Франківської області (паливно-енергетичний, машинобудівний, хімічний, агропромисловий, транспортний, будівельний, соціальний), податкову, банківську й пенсійну системи, заробітну плату та економіку в цілому.

Найбільша кількість статей інформує про функціонування агропромислового комплексу (19,1%), у чому є певна закономірність, оскільки аграрне господарство є провідним в області. На другому місці за кількістю публікацій знаходяться хімічний (13,07%) та соціальний (12,06%) комплекси. 14,07% статей розкривають питання економічного стану країни та області, містять аналіз та оцінку різних економічних показників, характеризують економіку загалом. Інформація про особливості функціонування податкової та банківської систем (12,5%), а також паливно-енергетичного комплексу (13,3%) становить майже однакові частки у загальній кількості публікацій; трохи менше висвітлено проблеми будівельного та транспортного комплексів (5,53% і 5,03%). Найменше уваги приділено питанням функціонування машинобудівного комплексу (1,51%), особливостям виплати заробітної плати (2,51%) та нарахування пенсій (1,32%).

Висновки. Як бачимо, у статтях економічної тематики висвітлено лише деякі аспекти діяльності економічних суб'єктів первинної ланки (підприємств, організацій Івано-Франківська та області), значна увага приділяється особливостям функціонування господарств на рівні національної економіки, а також окремих її галузей і підсистем. Хоча у виданні є спеціальна рубрика "Економіка", проте більшість економічних публікацій, присвячених макроекономічним проблемам, міститься в рубриці "Факти і коментарі".

Журналісти загалом пишуть про економіку, не намагаючись подати експертні оцінки і прогнози. Частка

економічної інформації (загального характеру) на шпальтах громадсько-політичної газети "Галичина" є характерною для такого типу видань.

Список використаної літератури

1. Ворошилов В. В. Теория и практика массовой информации : учебник / В. В. Ворошилов. — СПб. : Из-во Михайлова В. А., 2006. — 496 с.
2. Інформаційні системи в менеджменті : навч. посіб. / С. В. Глівенко [та ін.]. — Суми : Унів. кн., 2005. — 407 с.
3. Корконосенко С. Г. Основы журналистики : учеб. для вузов / С. Г. Корконосенко. — М. : Аспект Пресс, 2002. — 287 с.
4. Римар Г. А. Інформаційні джерела контролю та аналізу витрат підприємства / Г. А. Римар // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. — 2011. — Випуск 8, ч. 4.
5. Рогач І. Ф. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах : навч. посіб. / І. Ф. Рогач, М. А. Сендзюк, В. А. Антоноук. — К. : КНЕУ, 1999. — 216 с.
6. Шевчук Д. А. Экономическая журналистика: учеб.-практ. пособие / Д. А. Шевчук. — М. : ГроссМедиа, 2008. — 568 с.
7. Ясин Є. Г. Економічна інформація / Є. Г. Ясин. — Режим доступу: http://vseslova.com.ua/word/Економічна_інформація-124607u. — Назва з екрана.

В статтє рассмотрен один из элементов современного медиапространства — печатная пресса. Охарактеризована экономическая информация и выделены ее основные свойства и типичные признаки. Проанализирована информация экономического характера, раскрытая в публикациях Ивано-Франковской областной общественно-политической газеты "Галичина", по разделам экономики, территориальному и отраслевому признакам.

The article considers the printed periodicals as the one of the modern media space elements. It is described the economic information and distinguished its basic characteristics and typical features. It is conducted the analysis of information of economic kind according to economy sections, territorial and sectoral features which is presented in the articles of Ivano-Frankivsk regional public political newspaper "Galychyna".

Надійшла в редакцію 19 грудня 2013 року